

BIBΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

ΠΟΥΡΝΗ ΓΡΑΜΜΕΝΗ-ΕΛΕΝΗ¹

Η Alice Oseman και το *Χωρίς Έρωτα*: Ένας Ύμνος στην Πλατωνική Αγάπη και την Ασεξουαλική Ταυτότητα

«Χωρίς έρωτα»

Alice Oseman

Μετάφραση: Μυρσίνη Γκανά

Εκδόσεις: Διόπτρα, 2023

Η Βρετανίδα συγγραφέας Alice Oseman ανήκει στη νέα γενιά συγγραφέων της εφηβικής κοινωνικής λογοτεχνίας (Young Adult) που εκπροσωπεί την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Τα μυθιστορήματά της εστιάζουν σε θέματα κοινωνικού προβληματισμού τα οποία αφορούν κυρίως άτομα που ανήκουν στην κοινότητα αυτή ή παρουσιάζουν παρεκκλίσεις από αυτό που ονομάζουμε «mainstream» σεξουαλικότητα.

Ένα από τα πιο πρόσφατα μυθιστορήματά της που κυκλοφόρησε στην Ελλάδα από τις εκδόσεις Διόπτρα είναι το *Χωρίς Έρωτα* (*Loveless*). Η Oseman παρουσιάζει την πρωταγωνίστριά της, τη Τζόρτζια (Georgia), μια νεαρή κοπέλα που τελειώνει το λύκειο, να μην έχει αισθανθεί ποτέ έλξη για κάποιο άτομο, είτε του αντίθετου είτε του ίδιου φύλου.

Η ιδιαιτερότητά της αυτή της προκαλεί αμηχανία και δυσκολίες στην ένταξή της στον κοινωνικό μικρόκοσμο του σχολείου, ο οποίος λειτουργεί κάπως σαν μικρογραφία της κοινωνίας, ένα βήμα πριν την έξοδο στον πραγματικό κόσμο. Με την καλύτερή της φίλη, σχεδιάζουν να αποκτήσει κάποιον είδους ερωτική εμπειρία πριν πάει στο κολλέγιο και βουτήξει στα βαθιά νερά της νέας κοινωνικής πραγματικότητας.

Η αφορμή δίνεται στο πάρτι για τη »ήξη της σχολικής χρονιάς που διοργανώνει ένας συμμαθητής τους. Η Τζόρτζια έχει όλη την καλή διάθεση να προσπαθήσει να δημιουργήσει ρομαντική ατμόσφαιρα με έναν παλιό συμμαθητή, με τον οποίο ήταν ερωτευμένη μαζί του σχεδόν από το δημοτικό. Ωστόσο, όταν έρχεται η στιγμή να πλησιάσουν ο ένας τον άλλο, καταλαβαίνει πως δεν είναι αυτό που πραγματικά επιθυμεί. Μπορεί να αισθάνεται την ανάγκη για συντροφικότητα και αγάπη, αλλά δεν την απασχολεί τόσο έντονα το σεξουαλικό στοιχείο, όπως συμβαίνει με τα περισσότερα παιδιά της ηλικίας της.

Η Ανακάλυψη της Ταυτότητας και η Πλατωνική Αγάπη

¹ Υποψήφια Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε.-Ε.Κ.Π.Α.

Η διαπίστωση αυτή αρχικά θα την ανακουφίσει, αλλά στη συνέχεια θα τη φέρει αντιμέτωπη με τη νέα της ταυτότητα και με το πώς, βάσει αυτής, θα μπορέσει να προσαρμοστεί σε μία κοινωνία με στερεότυπα και κανόνες για το τι είναι σωστό.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η ανακάλυψη της ταυτότητας της Τζόρτζια αφορά το φάσμα του Ασεξουαλισμού (άφυλη ταυτότητα) και του Αρομαντισμού (απουσία ρομαντικής έλξης). Η Oseman, μέσα από την αφήγηση, παρέχει στον αναγνώστη όχι μόνο μια προσωπική ιστορία, αλλά και έναν κατανοητό οδηγό για τους όρους και τις αποχρώσεις αυτών των ταυτοτήτων, κάτι που είναι σπάνιο στην εφηβική λογοτεχνία.

Πέρα από τον εσωτερικό της αγώνα, κεντρικό ρόλο στην πλοκή διαδραματίζει η δημιουργία μιας νέας, υποστηρικτικής κοινότητας. Στο πανεπιστήμιο, η Τζόρτζια βρίσκει μια ομάδα φίλων (γνωστή ως το «Θεατρικό Κλαμπ») που την αγκαλιάζει χωρίς όρους. Το *Χωρίς Έρωτα* δεν είναι απλώς μια ιστορία για την έλλειψη ρομαντικής έλξης, αλλά ένας ύμνος στην πλατωνική αγάπη και στη «found family» (οικογένεια επιλογής), αποδεικνύοντας ότι η συντροφικότητα και η βαθιά συναισθηματική σύνδεση δεν εξαρτώνται αποκλειστικά από τον ρομαντισμό ή το σεξ.

Πώς μπορεί να είναι η ζωή χωρίς επιθυμία για ρομαντισμό και σωματική επαφή σε μία κοινωνία που έχει θεοποιήσει τον έρωτα, το σεξ και την ερωτική επιθυμία; Η ίδια η Τζόρτζια, παρόλο που χαίρεται που έχει βρει πια την πραγματική της ταυτότητα, θα χρειαστεί να διανύσει το δικό της ταξίδι για να δώσει τις προσωπικές της απαντήσεις σε ένα τόσο περίπλοκο ερώτημα-πρόκληση. Οι περισσότεροι άνθρωποι γύρω της φαίνονται πρόθυμοι να την ακούσουν, αλλά μάλλον δεν μπορούν πάντα να καταλάβουν τι είναι αυτό που εννοεί. Είναι κάτι το οποίο συμβαίνει σε ορισμένους ανθρώπους ή αποτελεί παρέκκλιση η οποία μαρτυρά ταραγμένο εσωτερικό κόσμο;

Η Αποδοχή της Σεξουαλικότητας

Οι έρευνες των ψυχολόγων τα τελευταία χρόνια φέρνουν στην επιφάνεια ολοένα και περισσότερες πτυχές για την ερωτική ζωή των ανθρώπων, παρουσιάζοντας νέα δεδομένα που απαιτούν χρόνο και ενσυναίσθηση προκειμένου να γίνουν κατανοητά από το ευρύ κοινό. Σύμφωνα με αυτές, το γεγονός πως ένας άνθρωπος μπορεί να μην επιθυμεί την ύπαρξη ερωτικών σχέσεων με την κλασική έννοια του όρου, δεν τον καθιστά περίεργο ή δακτυλοδεικτούμενο. Πρόκειται για μία φυσιολογική έκφανση της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο φάσμα της σεξουαλικότητας. Οι επιλογές των ανθρώπων σε τόσο προσωπικά θέματα, όπως είναι η επιλογή ή μη ενός ερωτικού συντρόφου, είναι ελεύθερες και πάντα σεβαστές.

Η Alice Oseman, εκφράζοντας το πνεύμα των νεότερων γενιών, δεν διστάζει να θέσει προς συζήτηση ζητήματα που παλαιότερα κρύβονταν επιμελώς κάτω από το χαλί. Η νεαρή ηρωίδα της μπορεί να μην αποτελεί αυτό που λέμε τυπική έφηβη ηρωίδα. Όμως, αποτελεί πρότυπο ήρωα με τον οποίο μπορούν να ταυτιστούν αρκετοί νέοι (και μεγαλύτερης ηλικίας άνθρωποι) που δεν είχαν ποτέ την ευκαιρία να μιλήσουν για αυτό που τους συμβαίνει ή να διαβάσουν έστω μία μυθιστορηματική ιστορία που να τους κάνει να αισθανθούν ότι συμπεριλαμβάνονται. Και η αίσθηση αυτή είναι μοναδική και ανεπανάληπτη.